

ضرورت جرم انگاری ارز دیجیتال در جهت کنترل قاچاق ارز

علیزاده سامع، سونیا

¹ - استادیار گروه حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر، شبستر، ایران

Sonya.alizadeh@yahoo.com

عسگریان، محمدرضا

دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر، گرایش حقوق مالی و اقتصادی، شبستر، ایران ¹

چکیده

قابلیت بالای ارز دیجیتال در پنهان کردن مسیر مبادلات تجاری و بهره گیری از فناوری نظیر به نظیر و حذف عامل نظارتی، سبب شده است که اشتیاق زیادی برای استفاده از این ارزها به وجود آید. از طرفی این بستر، محمل بسیار مناسبی برای رشد و توسعه فعالیت های مجرمانه است. بر همین اساس اگر مقررات گذاری در حوزه ارز دیجیتال به خوبی صورت نگیرد، ارزهای دیجیتال به عنوان وسیله ای برای ارتکاب جرایم مختلف، از جمله پولشویی، تأمین مالی تروریسم یا فرار مالیاتی استفاده می شوند. در این مقاله سعی شده است به این سؤال پاسخ داده شود که آیا ارز دیجیتال می تواند تأثیری بر قاچاق ارز داشته باشد؟ تدوین مقررات خاص در این حوزه چه ضرورتی دارد؟ از جمله نوآوری که این پژوهش نسبت به سایر مطالعات انجام شده، داشته است مورد بحث قرار دادن مسائل و مواردی که به روز و جدید هستند از جمله تأثیر ارز دیجیتال بر قاچاق ارز و موضع قانونگذار ایران در برابر آن و ضرورت تدوین مقررات در حوزه ارز دیجیتال.

واژگان کلیدی: ارز دیجیتال، قاچاق، قانونگذاری، حقوق ایران.

مقدمه

چند سالی است که پول دیجیتال جای خود را در معاملات و داد و ستدهای اقتصادی به خوبی باز کرده و استفاده از آن روز به روز در حال افزایش است. با رونق استفاده از این نوع پولها برخی گمانه زنیها مبنی بر جایگزینی پولهای دیجیتال با دلار و سایر ارزهای رایج در دنیا وجود دارد. در حالی که تمامی ارزهای رایج در دنیا وابسته به دولتها و حکومتها هستند و امکان اعمال نفوذ از سوی مقام های بالادستی وجود دارد اما پول های دیجیتال به دلیل عدم وابستگی از این گردونه خارج هستند. به عنوان مثال بیت کوین که می توان آن را معروف ترین پول دیجیتال در دنیا معرفی کرد، هیچ وابستگی به دولت یا ارگانی ندارد و به همین دلیل شعار سامانه بیت کوین "بانکداری بدون بانک" است یعنی بدون اعمال نفوذ و دخالت هیچ کشوری می توان تحت شبکه تعریف شده برای آن از این پول استفاده کرد. مطالعات نشان می دهد که پول های دیجیتال سهم بیشتری از معاملات و داد و ستدهای

¹ . ، مقاله مستخرج از پایان نامه می باشد.

مالی بین المللی را به خود اختصاص می دهند البته توجه به این نکته ضروری است که به طور حتم استفاده از این نوع پول جدید که برخی دولت ها آن را به عنوان یک کالا قبول دارند تا یک ارز، محدودیت و خطراتی دارد که در جای خود قابل بحث و تامل است. با اینحال علاوه بر مزایایی که این روشها در معاملات ایجاد کرده اند، آسیب هایی نیز به همراه دارد که از جمله می تواند استفاده از ارزهای دیجیتال در پولشویی، قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان، قاچاق انسان و اعضای بدن انسان، حباب های سفته بازانه، فرار مالیاتی و عملیات تروریستی باشد؛ زیرا قاچاق از طریق ارزهای دیجیتال به دلیل ماهیت رمزنگاری شده این ارزها، کشف جرم را به مراتب سخت تر می کند.

مفهوم ارز دیجیتال

مراجع و نهادهای مختلف اقدام به ارائه تعاریفی کرده اند ولی قبل از ارائه یک تعریف مناسب از ارزهای مجازی، بهتر است ابتدا گفته شود که ارز مجازی مفهومی متفاوت با ارز دیجیتال، رمز ارز و پول الکترونیک می باشد، ارز دیجیتال پولی است که به صورت الکترونیکی در بستر سازه های الکترونیکی ذخیره و جابه جا می شود، بنابراین هر نوع پولی که بر اساس صفر و یک باشد در گستره این تعریف قرار می گیرد، به عنوان مثال کد یا شماره های موجود در حساب بانکی اشخاص تجلی کننده ریال های حقیقی موجود در آن هستند که در یک حساب نگهداری می شود و در تعریف ارز دیجیتال جای می گیرند همچنین ارزهای مجازی معمولاً توسط یک دولت پشتیبانی نمی شوند و به عنوان پول قانونی تلقی نمی شوند بنابراین به عبارت ساده ارزهای مجازی گونه ای از ارزهای دیجیتالی به شمار می آید (Faiza, 2023, P22).

اما هرگونه ارز دیجیتالی ارز مجازی به شمار نمی رود کما اینکه رمز ارزها نیز گونه ای از ارزهای مجازی هستند اما همه ارزهای مجازی رمزارز نیستند و از نظر حقوقی عبارت ارز دیجیتالی یک عبارت است یک عبارت جامع است (کاشیان و پرنیان، ۱۴۰۱، ص ۱۳).

با توجه به آنچه گفته شد طبیعتاً از ارز مجازی تعاریف مختلفی تاکنون ارائه شده است مثلاً سازمان خدمات درآمد داخلی ایالات متحده آمریکا ارزهای مجازی را به این صورت تعریف می کند: «تجلی دیجیتالی ارزش که به عنوان واسطه تبادل، مقیاس ارزش یا ذخیره آن عمل می کند» (Fieberg, 2022, P39).

همچنین در تعریفی جامع تر، ارز مجازی در تعریف بانک مرکزی اتحادیه اروپا عبارت اند از: «ارز مجازی به نوعی پول دیجیتال گفته می شود که هنوز قانونمند نشده و به وسیله یک مرجع توسعه دهنده صادر و پشتیبانی می شود و توسط افراد و اشخاص یک اجتماع مجازی مورد پذیرش قرار گرفته و از آن استفاده می کنند» (عباسی، ۱۳۹۵، ص ۹۵).

به بیان ساده می توان اینگونه بیان کرد که ارز مجازی یک نوع وسیله پرداخت می باشد که در محیط الکترونیک رایانه تولید و ذخیره و در صورت وجود شرایطی قابلیت نقل و انتقال داشته و عملکردی مانند ارزهای رایج دارد اما توسط یک بانک مرکزی یا نهاد اعتباری پشتیبانی نشده است.

پیشینه تحقیق

بررسی پژوهش های منتشر شده در این حوزه نشان می دهد که در مورد بررسی حقوقی رمزارزها در نظام حقوقی ایران پژوهش هایی انجام گرفته است، از جمله:

در سال ۱۳۹۸ پایان نامه ای به نگارش آقای محمدصادق رجبی می باشد به بررسی ماهیت بیت کوین و ابعاد حقوقی آن با تاکید بر فناوری بلاکچین پرداخته شده که در این پژوهش بیشتر به توضیح برخی مفاهیم کلی پرداخته شده و مزایا و معایب این رمز ارز نیز مورد واکاوی قرار گرفته است.

در پژوهش دیگری در سال ۱۳۹۶ آقای نصرت دهقانی زاده اقدام به بررسی موانع مؤثر در سرمایه گذاری در ارزهای دیجیتالی در ایران

با رویکرد فازی (مورد مطالعه بیت کوین) کرده است که در پژوهش مذکور به واکاوی چالش‌های سرمایه‌گذاری در رمزارزها با رویکرد مدیریت مالی پرداخته شده است و جنبه اقتصادی و مدیریتی پژوهش فوق بر جنبه حقوقی آن غالب می‌باشد.

در سال 1397، آقای علیرضا نواب‌پور در پایان نامه خود تحلیل فقهی کارکردهای پول رمزنگاری شده پرداخته است که در تحقیق مذکور به بررسی جنبه‌های فقهی بیت کوین از منظر فقه فردی و فقه حکومتی و مراجع تقلید شیعه پرداخته شده و در خصوص چالش‌های حقوقی رمزارز بیت کوین، واکاوی صورت گرفته است.

در همین راستا در سال 1397 پایان نامه ای تحت عنوان بررسی ماهیت فقهی و حقوقی بیت کوین توسط خانم انسبه جدیدیان در دانشگاه شیراز تدوین شده است در پژوهش فوق بیشتر به جنبه‌های فقهی رمزارز بیت کوین از نظر فقه‌های معاصر شیعه و سنی پرداخته شده و جنبه فقهی آن بر جنبه حقوقی آن غالب می‌باشد.

همچنین در بهمن ماه سال 1398 آقای میلاد عطریان در پایان نامه خود با عنوان ابعاد حقوقی فناوری بلاکچین و قرارداد هوشمند در تامین مالی تجاری، به کنکاش در نحوه عملکرد انواع اعتبارات اسنادی در بستر فناوری بلاکچین پرداخته است.

اونال، مهمت (2019) در مقاله «کاربرد پیشگیری از وقوع جرم در قاچاق برون مرزی در ترکیه» می‌نویسد: ناکافی بودن نظارت بر مرزها از جمله علل وقوع قاچاق است. زیرا ناکافی بودن نظارت سهولت دسترسی به آماج جرم را افزایش می‌دهد. بنابراین بایستی تدابیری اندیشید که بتوان از گذر آنها نظارت بیشتری بر مبادی داشت.

تیموفی (2017) در پژوهش خود با عنوان «دیجیتالی شدن پول چالش‌ها و فرصت‌ها برای اقتصاد جهان» به بررسی مزایا و معایب ارزهای دیجیتال و جایگاه آن در اقتصاد جهانی و مشکلاتی که باید به موقع شناسایی و برطرف شوند، پرداخته است.

دیبروا (2016) در مقاله‌ای با عنوان «ارز مجازی: گامی جدید در توسعه پولی» ریسک‌های موجود در ارزهای دیجیتال از جمله جرائم مالی و پولشویی را بررسی کرده است و آن را با شواهد تجربی اثبات کرده است که وجود چنین ریسک‌هایی مانع از رشد و توسعه ارزهای دیجیتال نخواهد شد.

با نگاه به پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه رمزارزها مشخص می‌شود که با وجود اهمیت فراوان رمزارزها در مناسبات تجاری داخلی و بین المللی، در حال حاضر یک پژوهش واحد، که بتواند چالش‌های رمزارزها در نهادهای پولی و بانکی کشور، خصوصا در عملیات بانکداری و فعالیت صرافان را بررسی کرده و در عرصه حقوق معاملاتی به واکاوی امکان تعیین پول دیجیتال به عنوان ثمن در بازرگانی داخلی و بین المللی بپردازد، وجود ندارد. بنابراین بیان چالش‌های حقوقی مبادلات پول دیجیتال در حقوق معاملاتی و حقوق بانکی و ارائه راهکارهایی جهت حل این چالش‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

1. قاچاق ارز دیجیتال

در نظام‌های سیاسی معاصر، دولت به عنوان سیاست‌گذار پولی، نقش بزرگی در ارتباط با کارکرد پول دارد، هر چند در چرایی، چگونگی و چیستی این دخالت، سخن بسیار است. اما پول مجازی تنها یک دهه پیشینه دارد. نخستین گام در تولید پول مجازی به منظور ایجاد تسهیل در امور مالی و حذف واسطه‌ها (بانک‌ها)، توسط شخصی به نام «وی دای» مطرح شد (صبوری‌پور، 1395، ص 93).

ایده پول‌های دیجیتال به تحقیقات دیوید چام و استفان برنزد در سال 1983 باز می‌گردد. افرادی چون آدام بک تاییدیه کار در شبکه و سازوکاری برای کنترل هرنامه‌ها را توسعه دادند تا آن که وی دای پروتکل پول رمز گذاری شده را پیشنهاد نمود. وی دای که یک متخصص حوزه فناوری اطلاعات است، مفهوم پول مجازی را به معنای پول رمز گذاری شده، اولین بار در سال 1998، در تارنمای شخصی خود به عنوان یک ایده طرح نمود. مقصود او از پیشنهاد تسهیل امور مالی و ایجاد پول بدون حضور واسطه‌ها بود (سلیمانی پور و دیگران، 1394، ص 170).

آنچه که در مورد بیت کوین یا انواع پول‌های مجازی می‌توان ارایه کرد که آیا این ایده می‌تواند جایگزین مناسبی برای پول‌های سنت رایج در بازار باشد. آیا ارز دیجیتال به اقتصاد کشورها ضرری وارد می‌کند، این‌ها از جمله سوالات هستند که ایده پردازان

ارزهای دیجیتالی باید پاسخ گویی آنها باشند. آنچه که می توان در مورد یک ایده به آن اشاره کرد میزان کارایی آن در زندگی افراد جامعه است که بیشتر در سایه دیجیتالی بودن این نوع ارز ها و غیرمتمرکز بودن آنها تحت شعاع قرار گرفته است.

2. تأثیر ارزهای دیجیتال بر قاچاق

بررسی ویژگی های ارزهای دیجیتال نشان از استعداد بالای آنها در به کارگیری در فعالیت های مجرمانه دارد. اصلی ترین عامل محبوبیت ارزهای دیجیتال در بین فعالیت های مجرمانه آن است که این ارزها مستقیماً و به صورت ناشناس مورد استفاده قرار می گیرد و محدود به مرزها و قانون خاصی نیست. در بازارهای زیرزمینی به آسانی می توان از ارزهای دیجیتال برای فعالیت های قاچاق استفاده کرد، زیرا با استفاده از ارزهای دیجیتال، پرداخت آسان می شود و قاچاق به راحتی انجام می شود (حیدری، 1401، ص 86).

از این رو، افرادی که به دنبال قاچاق هستند دائماً به دنبال روش هایی نو برای پنهان کردن منشأ پول هستند، آنها از ضعف موجود در آیین نامه ها و قوانین استفاده می کنند و عمل قاچاق را انجام می دهند. با توجه به تعریفی که از قاچاق ارائه شد، ارزهای دیجیتال، قاچاقچیان را قادر می سازد وجه ها را سریعتر، ارزانتر و پراکنده تر از همیشه انتقال دهند و اگرچه سرویس های ارز مجازی از گزارش های دیجیتالی که برای تصدیق هویت گیرنده و فرستنده است، استفاده می کنند، اما بزهکاران می توانند هویت دیجیتالی خود و عملیات - شان را با یک حقه ساده مثل تغییر آدرس پروتکل اینترنتی یا استفاده از حساب های دیگر افراد، غیرقابل ردیابی کنند. همچنین کاربران قادرند ارزی هایشان را به صورت مستقیم از طریق تعداد بی شماری از آدرس مختلف برای مبهم و غیرقابل ردیابی کردن مبادلات و از بین بردن تلاش های عملیات ضد قاچاق انتقال دهند. از این ابزار برای پولشویی نیز استفاده می شود. در بسیاری موارد از پول الکترونیکی برای پولشویی استفاده می شود. امروزه ارزهای دیجیتال در اغلب فعالیت های مجرمانه از جمله جرم هایی که توسط اینترنت انجام می شود و یا رفتارهای مجرمانه برای ارتکاب جرم که با کمک اینترنت و رایانه انجام می شود، مورد استفاده قرار می گیرد. اصلی ترین عامل محبوبیت ارزهای دیجیتال در بین فعالیت های مجرمانه آن است که این ارزها به طور مستقیم و به صورت ناشناس مورد استفاده قرار می گیرد و محدود به مرزها و قانون خاصی نیست. در بازارهای زیرزمینی به آسانی می توان از ارزهای دیجیتال برای فعالیت های پولشویی فعلی و آتی استفاده کرد، زیرا با استفاده از ارزهای دیجیتال، پرداخت آسان می شود و پولشویی به راحتی انجام می شود (جعفری و همکاران، 1401، ص 39).

از این رو، افرادی که به دنبال پولشویی هستند دائماً به دنبال روش هایی نو برای پنهان کردن منشأ پولشویی هستند، آنها از ضعف موجود در آیین نامه ها و قوانین استفاده می کنند و عمل پولشویی را انجام می دهند. از این جهت ارزهای دیجیتال بستر مناسبی برای تسویه حساب های مالی در حوزه قاچاق را فراهم آورده است.

3. ضرورت تدوین مقررات در حوزه ارزهای دیجیتال

الزامات بسیاری را برای توجیه قانونگذاری در عرصه ارزهای دیجیتال می توان عنوان کرد، اما دو دلیل عمده که این ضرورت ها را تا حد بسیاری روشن می سازد به این ترتیب است:

در معاملات مبتنی بر ارزهای دیجیتال، هویت معامله کنندگان ناشناخته است؛ به طوری که طرف های معامله با اسامی واقعی خود وارد معامله نمی شوند، بلکه عموماً از اسامی مستعار استفاده می کنند و برای مخاطبین خود قابل شناسایی نیستند. امکان ایجاد هویت های جعلی و ناشناس می تواند بسیاری از اقدامات مجرمانه را تسهیل کند؛ به طوری که مجرمین می توانند بدون این که شناسایی شوند با استفاده از ارزهای دیجیتال تراودات مالی خود را انجام دهند یا کالاهای ممنوعه را از این طریق، مورد معامله قرار دهند. در این شرایط، امکان ردگیری اشخاص با هویت واقعی و جریان انتقال پول وجود نخواهد داشت.

دلیل اصلی دیگر این است که ارزهای دیجیتال برخی واسطه های قانونی و نظارتی را از معاملات خود حذف می کنند؛ به این صورت که هیچ نهاد قانونی و نظارتی بر فعالیت اینگونه ارزها نمی تواند کنترل داشته باشد. امروزه فعالیت های مالی به چنین واسطه هایی

که در قالب بانک‌ها و مؤسسات مالی فعالیت می‌کنند، وابستگی‌های شدید دارند. از این رو، حذف واسطه‌های مذکور می‌تواند مسیر پولشویی، فرار مالیاتی و مواردی از این قبیل را هموار کند؛ هر چند حذف اینگونه واسطه‌ها بسیاری از هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و سرعت معاملات را بالا می‌برد، ولی در نهایت، حذف واسطه‌های مذکور می‌تواند به اقتصاد ملی و بین‌المللی آسیب جدی وارد آورد. سرقت، کلاهبرداری، قماربازی، خرید و فروش اقلام ممنوعه و نظیر آن از جرایمی هستند که اگر قانونی سازی و جرم‌انگاری صورت نگیرد، امکان ارتکاب آنها در زمینه معامله بی‌تکوین وجود دارد. با توجه به اصل قانونی بودن جرم و مجازات و دیگر قواعد از جمله اصل برائت و قاعده قبح عقاب بلا بیان، در وهله نخست باید جرایم ناشی از ارزهای دیجیتال جرم‌انگاری شوند.

از منظر حقوقدانان، قانونی سازی، فرآیندی است سه مرحله‌ای که شامل نظارت بر چگونگی تأسیس بانک یا یک مؤسسه مالی، نظارت بر شیوه فعالیت و بالاخره اعمال اقدامات اصلاحی برای بهبود وضعیت، حمایت یا مجازات بانک متخلف از قبیل تذکر کتبی، تغییر اعضای هیئت مدیره و اجبار به تزریق سرمایه توسط سهامداران است (ریاحی، 1398، ص 44).

هر چند هزینه نظارت سنگین است، ضعف در نظارت به مراتب، هزینه سنگین‌تری خواهد داشت. مهمترین رکن نظارت، حفظ ثبات و اعتبار نظام مالی است؛ زیرا وجود این عوامل سبب کاهش خطر ضرر سپرده‌گذاران و دیگر بستانکاران است. در این زمینه، ناظران در اجرای وظایف خود باید نظم و انضباط بازار را با اعمال حاکمیت شرکتی، از طریق ساختار مناسب و تنظیم قواعد مربوط به مسئولیت هیئت مدیره و مدیران ارشد و ارتقای سطح شفافیت مستحکم و تقویت کنند.

4. ضرورت دخالت دولت در حوزه ارز دیجیتال

استفاده از ارزهای دیجیتال ممکن است با حقوق اساسی اشخاص نیز تداخل پیدا کند و ضرورت دخالت دولت در این حوزه نیز محسوس است.

5. حمایت از داده‌های خصوصی

امروزه، تحت تأثیر تبادل داده پیام‌های الکترونیکی میان نهادهای عمومی و خصوصی، مسئله حفاظت از اطلاعات به امری مهم تبدیل شده است. این اطلاعات در دو گروه اطلاعات عمومی و شخصی طبقه‌بندی می‌شوند. افزایش روزافزون نقش سرویس‌های الکترونیکی و اتکا به شبکه‌های کامپیوتری، دنیای امروز را به دنیای دانش الکترونیکی تبدیل کرده است. به موازات فراگیر شدن این پیشرفت‌ها، حفاظت از داده‌های محرمانه و حاوی اطلاعات حساس به نگرانی مهمی تبدیل شده است. با توجه به این که در محیط‌های باز ارتباطی امروز به محض افشای اطلاعات، دیگر کنترلی روی انتشار آنها وجود ندارد، داشتن حریم خصوصی و رعایت قواعدی برای استفاده از اطلاعات پس از افشای آنها بسیار اهمیت پیدا می‌کند (مزیتی، 1397، ص 119).

در نظام حقوقی ایران، ماده 39 منشور حقوق شهروندی به ضرورت صیانت از اطلاعات شخصی اشخاص اشاره کرده است. این اطلاعات هنگام تخصیص امضاهای الکترونیکی مطمئن یا در صورت تصویب مقررات کنوانسیون مصوب 2017 در مجلس قانونگذاری ایران باید توسط مراجع صلاحیت‌دار دریافت و در بانک‌هایی ذخیره شوند. دسترسی غیر مجاز به این اطلاعات می‌تواند زمینه سوء استفاده از اطلاعات بیومتریک اتباع ایرانی را فراهم آورد. از این رو، پیش‌بینی سازوکاری صحیح برای حل این چالش‌ها جزو الزامات نظام حقوقی ایران نیز هست.

6. آزادی اطلاعات و ارتباطات

آزادی اطلاعات دارای دو بعد است: بعد آزادی اطلاعات، حق دسترسی افراد به اطلاعات موجود در دستگاه‌ها و مؤسسات عمومی است و بعد دیگر آن، آزادی اطلاع رسانی است. حق دسترسی به اطلاعات یعنی هر یک از اعضای جامعه هر زمان بتواند تقاضای دسترسی به اطلاعاتی داشته باشد که در یکی از مؤسسات عمومی و گاه خصوصی نگهداری می‌شود و آن مؤسسه فقط با توجه به دلایل پذیرفته شده و مشخص بتواند درخواست وی را رد کند.

از طرف دیگر، یکی از لوازم آزادی ارتباط میان اشخاص، حفظ حریم خصوصی آنهاست. به گونه‌ای که طرفین بدون نگرانی از دخالت

اشخاص ثالث یا آگاهی آنها از اسرار تجاری دو طرف بتوانند مبادلات تجاری خود را انجام دهند. این امر دقیقاً خلاف سازوکار انعقاد قراردادهایی است که در بستر بلاکچین منعقد می‌شود؛ چون معاملات منعقدشده در این بستر، پس از انعقاد و نهایی شدن، در قالب کدهای رمزنگاری شده در بلوک‌های این زنجیره، ذخیره و برای عموم قابل مشاهده است(صابری، 1400، ص 63).

در نظام حقوقی ایران، مطابق با مواد 37 و 38 منشور حقوق شهروندی، افشای اطلاعات مربوط به روابط شخصی افراد با یکدیگر جز در موارد تصریح شده قانون ممنوع دانسته شده است. از این رو، مفاد مقررات یادشده با ساز و کار شفافیت انجام مبادلات تجاری در بستر بلاکچین در تعارض است. از طرف دیگر، مقررات و قوانینی مانند قانون دسترسی آزاد به اطلاعات نیز همانند مفاد ماده 31 منشور حقوق شهروندی، تنها به مواردی همچون دسترسی به اطلاعات مؤسسات عمومی اختصاص دارد و منصرف از اطلاعات شخصی افراد است.

7. شفافیت اطلاعاتی

شفافیت و ارائه اطلاعات لازم به شهروندان نیز می‌تواند یکی از موضوعات مقررات گذاری و تنظیم گری در این حوزه قرار گیرد تا از طریق آن، شهروندان با جنبه های مجرمانه چنین فعالیت‌هایی بیشتر آشنا شوند. این امر می‌تواند نوعی حمایت تلقی شود که بر اثر آن، دولتها با در پیش گرفتن اقداماتی می‌توانند اطلاعات لازم را برای پیشگیری از جرایم حوزه ای خاص به مردم ارائه دهند. بهره گیری صحیح از رسانه ها، هدایت صحیح و افزایش آگاهی مردم در تمام حوزه‌های رمزارزها اهمیت ویژه دارد.

متأسفانه، نوع انتشار اخبار این حوزه در فضای رسانه‌ها باعث تشدید این ناآگاهی در میان مردم شده و حتی ممکن است اثر معکوس بگذارد. برای مثال، در سال 1397 نوع پوشش خبری این حوزه و حتی اظهار نظر مسئولان، دربردارنده نگاه مثبت به استخراج رمزارزها بود. در سال 1398، پوشش خبری و اظهار نظر مسئولان تغییر پیدا کرد. در حالی که بسیاری از فعالان استخراج با توجه به رویکرد مثبت سال 1397، در این حوزه سرمایه‌گذاری کرده بودند، در تابستان سال 1398، برخوردهای انتظامی و قضایی سختی با آنان صورت گرفت(فراستی، 1399، ص 77).

بنابراین، با توجه به نوظهور بودن این حوزه، یکی از تکالیف دولت‌ها، اطلاعات‌دهی شفاف دولت‌ها در حوزه رمزارزها و آموزش دهی کافی به شهروندان است که سبب پاسداری از حقوق شهروندان به ویژه حقوق مالی آنها خواهد شد.

نتیجه

موضوعی که در سال های اخیر قاجاق را بیش از پیش مورد توجه قرار داده است، ظهور روش های جدیدی در حوزه بازارهای پول و ارز است که امکان قاجاق را تسهیل می کند. قاجاق از طریق ارزهای دیجیتال به دلیل ماهیت رمزنگاری شده این ارزها کشف جرم را به مراتب سخت تر می کند؛ زیرا ارزهای دیجیتال به گونه ای است که شناسایی منشأ ورود و خروج پول به سیستم، عملاً امکان پذیر نیست و در خارج از مبادله، امکان شناسایی و دسترسی را ندارند. مطالعات نشان می دهد وجود ارزهای دیجیتال در اقتصاد ایران سبب افزایش قاجاق شده است. به تعبیری از زمانی که ارزهای دیجیتال در ایران مورد استفاده قرار گرفته است، افزایش قاجاق در ایران تأیید شده است. مزایای انحصاری اینگونه ارزها به عنوان کارکرد گسترده استفاده از آنها مطرح کرد که همین امر موجب می شود مقرراتگذاری در این حوزه ضروری باشد، زیرا استفاده گسترده از اینگونه ارزها بالتبع مشکلات حقوقی در برخی زمینه ها در پی خواهد داشت. علاوه بر این، امکاناتی که اینگونه ارزها برای استفاده کنندگان آن به ارمغان می آورند دلیلی مهم است که امکان دارد در آینده نزدیک چنین ارزهایی جای خود را به ارزهای سنتی بدهد. لذا برای حفظ حقوق شهروندان باید در این حوزه قانون گذاری انجام شود، زیرا با بسط و گسترش استفاده از اینگونه ارزها در برابر مشکلاتی که پول های فیزیکی و الکترونیکی دارند، موجب خواهد شد که در نهایت، از هم گسستگی در عرصه اقتصاد و تجارت ایجاد شود. عدم کنترل رفتارهای مالی و اقتصادی شهروندان، بستری مناسب برای ارتکاب جرایم مختلف مالی فراهم می کند که برای کنترل اینگونه جرایم باید در این خصوص مقررات لازم تدوین گردد.

منابع

- (1) جدیدیان، انسبه. (1397). بررسی ماهیت فقهی و حقوقی بیت کوین، پایان کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه.
- (2) جعفری، فریدون. ثروتی بی‌نیاز، مرتضی. (1401). قلمرو جرم انگاری جرایم ارزی و عوامل پیشگیری از آن در نظام حقوقی ایران، مجله پژوهش‌های حقوقی، دوره 21، شماره 50.
- (3) حیدری، خدیجه. (1400). بررسی آسیب‌های فرهنگی اجتماعی و اقتصادی قاچاق کالا و ارز، دانش انتظامی همدان، شماره 25.
- (4) دهقانی‌زاده، نصرت. (1396). بررسی موانع مؤثر در سرمایه گذاری در ارزهای دیجیتال در ایران با رویکرد فازی مورد مطالعه بیت کوین، پایان کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی اهر.
- (5) رجبی، محمدصادق. (1398). ماهیت بیت کوین و ابعاد حقوقی آن با تاکید بر فناوری بلاکچین، پایان کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- (6) ریاحی، ضحی. (1398). چالشهای ماینینگ یا استخراج رمزارزها، تازه های اقتصاد.
- (7) سلیمانی پور، محمد مهدی؛ سلطانی نژاد، حامد؛ پورمطهر، مهدی. (1394). بررسی فقهی پول مجازی، دوفصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات مالی اسلامی، سال ششم، شماره دوم.
- (8) صابری، مریم و بهاره خواجه پور. (1400). چالش ها و راهکارهای تنظیم گری مبادلات و سرمایه گذاری رمزارز در ایران، نخستین کنفرانس بین المللی بلاکچین رمزارزها و اقتصاد جهانی
- (9) صبور پور، مهدی. صفائی آتشگاه. حامد. (1395). پیشگیری وضعی از قاچاق کالا در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب 1392، مجله پژوهش‌های حقوقی، دوره 21، شماره 48.
- (10) عباسی، جواد. (1396). بلاکچین آشنایی با مفاهیم بنیادی، انتشارات مهربان نشر، چاپ اول.
- (11) عطریان، میلاد (1398). ابعاد حقوقی فناوری بلاکچین و قرارداد هوشمند در تامین مالی تجاری، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه حقوق دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی.
- (12) فراتی، مریم. (1399). بیت کوین، پولشویی و راهکارهای مقابله، فصلنامه تحقیقات حقوقی بین المللی، دوره سیزدهم، شماره 50.
- (13) مزیتی، امیرحسین. (1397). محاسبه حجم کالای قاچاق وارداتی به کشور: پیشنهاد یک چارچوب عملیاتی، فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی، شماره 54.
- (14) نواب‌پور، علی رضا. (1397). تحلیل فقهی کارکردهای پول رمزنگاری شده، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه امام صادق (ع)، دانشکده معارف اسلامی و مدیریت مالی.
- 15) Faiza, patel, crime without frontiers, journal of international law and policy, 11 N.Y.U. 2023.
- 16) Fieberg, Gerhard, "National Developments in Germany: An Overview", in: Albin Eser & Günter Heine & Barbara Huber (eds.), Criminal Responsibility of Legal and Collective Entities, International Colloquium, Berlin, ۱-6 May 8331, 2022.
- 17) Dibrova, A. (2016) «Virtual currency: new step in monetar development», Procedia-Social and Behavioral Sciences, 229: 42-49.
- 18) Timofei, O. (2017) «The Digitization of Money-Challenges and Opportunities For The Global Economy», revista economia contemporană, 2(3): 83-87.
- 19) Unal, Mehmet, Application of Situational Crime Prevention to Cross-Border Heroin Trafficking in Turkey, University of Cincinnati Ph. D. Thesis, 2014, p. 52.

**The necessity of criminalizing digital currency in order
to control currency smuggling**

Alizadeh Sameh, Sonia - Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology,

Islamic Azad University, Shabester Branch, Shabester, Iran

Asgarian, Mohammadreza

Master's student, Islamic Azad University, Shabest branch, majoring

in financial and economic law, Shabest, Iran

Abstract

9 The high capability of digital currency in hiding the path of commercial transactions and withdrawing from similar technology and removing regulatory factors, causes a great desire to use these wishes. On the other hand, this bed is a very suitable medium for the growth and development of criminal activities. If the legislation in the field of digital currency is not done well, digital currencies are used as a means to commit various crimes, including money laundering, financing terrorism or tax evasion. This article answers the question of whether digital currency can have an effect on the purchase of currency. What is the need for special regulation in this area? One of the innovation that this research has done compared to other studies is to discuss issues and cases that are up-to-date and new, including the effect of the digital currency law on the currency and Iran's stance against it and the need for regulation in the field of currency. Is. Digital.

Keywords: digital currency, smuggling, legislation, Iranian law.